

EUROPEAN CONFERENCE

Conference Proceedings

IV International Science Conference
«The latest implementation of
technologies in education»
November 21 – 23, 2022
Munich, Germany

THE LATEST IMPLEMENTATION OF TECHNOLOGIES IN EDUCATION

Abstracts of IV International Scientific and Practical Conference

Munich, Germany

(November 21 – 23, 2022)

ECONOMY		
9.	Dashchenko N., Polishchuk A. FEATURES OF PRICING ON THE GRAIN MARKET OF UKRAINE	49
10.	Dashchenko N., Debych A. FORMATION AND DYNAMICS OF CONSUMER PRICES IN UKRAINE IN 2022	52
11.	Hanusych V., Markush N. TÁRGYI ESZKÖZÖK SZÁMVITELE UKRAJNA NEMZETI SZÁMVITELI STANDARDJAI ÉS A NEMZETKÖZI SZÁMVITELI STANDARDOK ALAPJÁN	57
12.	Riabokon Y., Telepenko A., Nemlii L. REGIONAL STRATEGY FOR AIR TRANSPORT DEVELOPMENT	60
13.	Zavadskykh H., Tebenko V. SMART-SPECIALIZATION AS A TOOL OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL ECONOMY (ON THE EXAMPLE OF ZAPOROIZHZHIA OBLAST)	61
14.	Бестужева С.В., Золотухіна А.О. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ	66
15.	Бутрим О.В., Демидюк Ю.С. ПЕРСПЕКТИВИ НИЗЬКОВУГЛЕЦЕВОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ В УКРАЇНІ	73
16.	Дідур К.М. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	77
17.	Мезіна Л.В. УМОВИ ТА ПРЕДПОСИЛКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ	80
18.	Мельник О.В., Возна Л.Б. ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ТА ОБ'ЄКТІВ ПАРТНЕРСЬКОГО МАРКЕТИНГУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВА	84

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Бестужева С. В.,

канд. екон. наук, доцент,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Золотухіна А. О.,

студентка 2 року навчання

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Сучасне функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання у воєнний час є вкрай складним. І одним з найважливіших чинників забезпечення їх життєздатності є робоча сила відповідного рівня кваліфікації з відповідним набором компетентностей. І саме державна політика повинна бути спрямована на регулювання як обсягів, так і структури міжнародних міграційних процесів для досягнення балансу попиту і пропозиції на національному ринку праці. Для цього пропонуємо розглянути тенденції розвитку світового ринку праці, так як саме вони формують майбутній контур державної міграційної політики.

Слід зазначити, що формування світового ринку праці відбулось як через міграцію трудових ресурсів і капіталу, так і через поступове злиття національних ринків праці. Становлення світового ринку праці є свідченням того, що процеси світової інтеграції відбуваються не тільки в економічній та технологічній галузях, а й дедалі ширше охоплюють сфери соціальних та трудових відносин, які стають нині глобальними.

Виникнення і розвиток міжнародного ринку робочої сили є результатом зростання міжнародної мобільності двох головних факторів виробництва – капіталу і праці.

Для проведення комплексного аналізу міжнародних міграційних процесів в Україні пропонується удосконалити методичний підхід, наведений у роботі С. В. Бестужевої [1], і додати до запропонованих етапів проведення аналізу ще й аналіз світового ринку праці та аналіз вітчизняного міграційного законодавства.

Відповідно тоді послідовність аналізу міжнародної міграції робочої сили в Україні наведено на рис. 1.

Рис. 1. Послідовність аналізу міжнародної міграції робочої сили в Україні (доповнено за [1]).

Відповідно до цього в аналізі міжнародних міграційних процесів виокремлюються такі етапи:

1) на першому етапі аналізується динаміка міжнародних міграційних процесів у світі, визначається регіональна та гендерна структура, основні тенденції розвитку;

2) на другому етапі в рамках аналізу міжнародних міграційних процесів в Україні розраховують міграційне сальдо як різницю між імміграцією та еміграцією;

3) на третьому етапі визначають абсолютні (ланцюгові, базисні) і відносні (розрахунок темпів зростання та темпів приросту) відхилення основних показників міждержавної міграції для обґрунтування напрямів і тенденцій у розвитку міграційних процесів;

4) на четвертому етапі здійснюють аналіз міжнародної міграції робочої сили в регіональному аспекті для визначення найбільш схильних до еміграції чи імміграції регіонів;

5) на п'ятому етапі на основі узагальнення здобутих результатів визначаються основні тенденції розвитку міграційних процесів у країні та особливості розвитку національного ринку праці.

Результатом проведеного аналітичного дослідження є визначення основних тенденцій розвитку міграційних процесів в Україні, що є основою для аналізу існуючого міграційного законодавства для оцінки його впливу на фінансово-господарську та зовнішньоекономічну окремих вітчизняних суб'єктів господарювання. Особливо це стосується підприємств, які працюють у високотехнологічних та технологічних галузях.

Сучасний ринок праці характеризується інтенсифікацією міграційних потоків між країнами. Згідно з даними щорічного звіту Міжнародної міграції з міграції, у 2020 році кількість міжнародних мігрантів збільшилась порівняно з 2019 роком на 8,6 млн. осіб, а за останні 50 років – майже на 200 млн. осіб і склала 280,6 млн. осіб [4].

Така тенденція пов'язана переважно з економічними чинниками, але в багатьох випадках мотивацією для міграції виступають і політичні, і релігійні, і воєнні чинники тощо. У цілому кількість міжнародних мігрантів за останні 50 років не перевищувала 3,6% кількості населення світу.

Основними центрами робочої сили є Європа та Азія, Північна Америка кількість іммігрантів в ці регіони складає у 2020 році 81,7 млн. осіб, 71, 1 млн. осіб та 53,3 млн. осіб відповідно. Однак найбільш вагомими показником є частка іммігрантів у загальній кількості населення, який свідчить про дефіцит робочої сили на національному ринку праці та рівень можливої соціальної напруги в країні. Згідно з цим показником в регіональному аспекті найбільш забезпеченими іноземною робочою силою є регіон Австралії та Океанії, де частка іммігрантів у загальній чисельності населення склала у 2020 році 21,2%, Північна Америка з часткою іммігрантів 14,5% та Європа – 10,9%.

Одним з домінуючих мотивів активізації міжнародних міграційних потоків у світі є досягнення мігрантами за кордоном більш високого рівня власного добробуту і можливість реалізуватись як спеціаліст (при наявності освіти та кваліфікації). В десятку країн, з яких здійснюються міжнародні грошові перекази, входять США (обсяг грошових переказів за кордон у 2020 році склав 68,0 млрд. дол.), Об'єднані Арабські Емірати (43,24 млрд. дол.), Саудівська Аравія (34,6 млрд. дол.), Швейцарія (27,96 млрд. дол.), Німеччина (22,02 млрд. дол.), Китай (18,12 млрд. дол.), Франція (15,04 млрд. дол.), Люксембург (14,2 млрд. дол.), Нідерланди (13,92 млрд. дол.). Загальний обсяг міжнародних грошових переказів цих десяти країн склав 273,99 млрд. дол.

В десятку країн-одержувачів міжнародних грошових переказів входять Індія (обсяг грошових переказів з-за кордону у 2020 році склав 83,15 млрд. дол.), Китай (59,51 млрд. дол.), Мексика 42,88 млрд. дол.), Філіппіни (34,91 млрд. дол.), Єгипет (29,6 млрд. дол.), Пакистан (26,11 млрд. дол.), Франція (24,48 млрд. дол.),

Бангладеш (21,75 млрд. дол.), Німеччина (17,9 млрд. дол.), Нігерія (17,21 млрд. дол.). Загальний обсяг міжнародних грошових переказів в ці десять країн склав 357,5 млрд. дол. [5].

Для поглибленого аналізу міжнародних міграційних процесів в Україні згідно з послідовністю проведення аналітичного дослідження, наведеного на рис. 1, в табл. 1 наведені результати розрахунків показників динаміки міжнародних міграційних процесів. Розрахунки були виконані за допомогою табличного процесора Microsoft Excel.

Таблиця 1

Показники динаміки міжнародних міграційних процесів в Україні за
1990-2020 рр.

Показники	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Кількість емігрантів, млн. осіб	5,546	5,606	5,597	5,568	5,433	5,741	6,139
Кількість іммігрантів, млн. осіб	6,893	6,172	5,527	5,05	4,819	4,915	4,997
Кількість населення в країні, млн. осіб.	51,8	51,7	49,4	47,3	45,78	42,76	41,59
Кількість працездатного населення в Україні, млн. осіб.	24	23,8	22,2	21,8	20,2	17,4	16,92
Міграційне сальдо, млн. осіб.	1,347	0,566	-0,07	-0,518	-0,614	-0,826	-1,142
Частка емігрантів в загальній кількості населення, %	10,7	10,8	11,3	11,8	11,9	13,4	14,8
Частка емігрантів в загальній кількості працездатного населення, %	23,1	23,6	25,2	25,5	26,9	33,0	36,3
Частка іммігрантів в загальній кількості населення, %	13,3	11,9	11,2	10,7	10,5	11,5	12,0
Частка іммігрантів в загальній кількості працездатного населення, %	28,7	25,9	24,9	23,2	23,9	28,2	29,5

Виходячи з результатів розрахунків кількість емігрантів з України з кожним роком неухильно збільшується, як і кількість іммігрантів, але більшими темпами. У 2020 році частка емігрантів у загальній кількості працездатного населення складає 36,3%, що на 3% більше попереднього року, а порівняно з 1990 року частка зросла на 13,2%. Частка іммігрантів у загальній кількості працездатного населення у 2020 році складає 29,5%, що на 1,3% більше попереднього року, а порівняно з 1990 роком частка зросла на 0,8%. Тобто маємо тенденцію випередження еміграції на імміграцією, що для національного ринку праці створює додаткові труднощі із забезпеченням балансу попиту та пропозиції робочої сили.

Причинами такої активізації еміграційних процесів є, насамперед, рівень безробіття в країні. За даними Державного комітету статистики України у 2021 році рівень офіційного безробіття склав 1,8% в той час як рівень реального безробіття – 10,3%, що на 0,4% більше значення попереднього року та на 1,9% – значення 2011 року [2]. Прогнозується, що на кінець 2022 року рівень безробіття сягне 30%, що обумовлено об'єктивними причинами і насамперед – військовою агресією з боку росії, яка спричинила найбільшу кількість біженців за останні сім років. Так, за даними статистики Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, станом на липень 2022 року у 44 європейських країнах перебуває близько 5,6 млн. біженців з України. З них 3,6 млн. українців отримали тимчасовий захист або подібний статус в країнах, які приймають біженців. Близько 7 мільйонів осіб були переміщені в межах України, тоді як приблизно 13 мільйонів людей лишаються на територіях, постраждалих від конфлікту, будучи не в змозі виїхати через підвищені безпекові ризики.

У березні 2022 року, через декілька днів після вторгнення росії на територію нашої країни, країнами Європейського Союзу була вперше з дня її прийняття у 2001 році введена в дію Директива про тимчасовий захист для українців, результатом реалізації якої стало надання українцям таких же прав, як і громадянам європейських країн. Крім того, в країнах ЄС, на відміну від міграційної хвилі 2015 року, не було створено ні одного табору для українських біженців, що є безпрецедентним випадком в історії ЄС.

Крім того, державами ЄС були впроваджені заходи з підтримки українців, а саме:

- 1) була надана додаткова фінансова допомога країнам, які прихистили найбільше біженців у розмірі 10 млрд. євро, зокрема й Молдові;
- 2) були надані сусіднім з Україною державам медичних товарів, наметів, генераторів енергії тощо;
- 3) введена спрощена процедура прикордонного контролю для вразливих груп населення;
- 4) були створені тимчасові пункти перетину на кордоні з Україною;
- 5) розроблені та впроваджені спеціальні програми виплат для українських переселенців.

Важливим кроком поглиблення співпраці України як кандидата в члени ЄС та країнами ЄС є підписання у серпні 2022 року Адміністративних домовленостей щодо співробітництва між Україною і Єврокомісією у межах Європейської міграційної мережі (ЄММ).

Для України таке співробітництво матиме багато переваг, а саме:

- 1) швидкий обмін актуальною та об'єктивною інформацією щодо ситуації з питань міграції та притулку з країнами ЄС;
- 2) можливість аналізу сучасних тенденцій міграційної політики ЄС завдяки участі України як спостерігача в засіданнях національних координаторів ЄММ держав-членів ЄС;
- 3) синхронізація міграційної політики України з міграційною політикою ЄС;

4) консолідація спільних з державами-членами ЄС зусиль щодо подолання міграційної кризи внаслідок повномасштабної війни в Україні;

5) інтенсифікація розвитку спільної міграційної політики держав формату Асоційованого Трію України, Грузії та Молдови в межах ініціативи ЄС «Східне партнерство» [3].

Набуття статусу кандидата в члени ЄС висуває перед Україною багато вимог щодо адаптації вітчизняного міграційного законодавства до законодавства ЄС, що обумовлює доцільність розгляду існуючого нормативно-законодавчого забезпечення регулювання міграційних процесів.

Правову базу міграційної політики України становлять:

1) міжнародні договори України, зокрема Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (Україна приєдналася в 1997 р.), Конвенція 1951 р. та Протокол 1967 р. про статус біженців (2002);

2) закони України «Про імміграцію» (2001), «Про біженців» (2001), «Про громадянство України» (2001), «Про правовий статус іноземців і осіб без громадянства» (1994), «Про Державну прикордонну службу України» (2003), «Про свободу пересування і вільний вибір місця проживання в Україні» (2004), «Про основи національної безпеки України» [1].

На теперішній час основним документом, який визначає державну міграційну стратегію України, є прийнята та ухвалена 12 липня 2017 року Стратегія державної міграційної політики України на період до 2025 року, яка передбачає реалізацію таких цілей:

1) зниження адміністративних бар'єрів для свободи пересування населення України;

2) зменшення негативних наслідків еміграції з України та збільшення її позитивного впливу на розвиток держави;

3) створення необхідних умов для повернення та реінтеграції українських мігрантів в українське суспільство;

4) сприяння легальній міграції в Україну, погодженій із соціальною політикою та економічним розвитком держави;

5) забезпечення успішної інтеграції іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, в українське суспільство;

6) ефективне використання системи видавання віз і можливості консульських установ для управління міграцією;

7) здійснення прикордонного контролю за особами, що адаптований до змінних міграційних потоків і можливостей інтегрованого управління кордонами;

8) посилення контролю за дотриманням міграційного законодавства всередині держави;

9) забезпечення поваги до людської гідності реемігрантів, заохочуючи їх до добровільного повернення;

10) розроблення та впровадження механізму регулювання нелегальної міграції;

11) забезпечення прозорості й ефективності процедури надання захисту біженцям або додаткового захисту;

12) забезпечення необхідних умов для біженців та осіб, які потребують додаткового захисту;

13) забезпечення умов для інтеграції в українське суспільство біженців та осіб, які потребують додаткового захисту [6].

Для вирішення проблем у міграційній сфері та удосконалення міграційного законодавства Україна як суб'єкт міжнародної економіки співпрацює з такими міжнародними організаціями, як Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація з питань міграції (МОМ), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки, культури (ЮНЕСКО).

Також для поглиблення двостороннього співробітництва з країнами Урядом України підписано угоди про реадмісію з 16 країнам, що сприятиме підвищенню рівня легалізації міграції та посиленню регулювання міграційних потоків між країнами [4].

Отже, проведений аналіз існуючої системи регулювання міжнародних міграційних процесів в Україні свідчить про значну кількість нормативно-законодавчих актів, які регулюють як еміграцію, так і імміграцію та рееміграцію. Це особливо в теперішніх умовах, коли український бізнес намагається вижити, але без кваліфікованої робочої сили це буде зробити дуже складно.

Література:

1. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України: навч.-практ. посіб. Самостійне електрон. текстове мережеве вид. (197 с. / 1,62 Мб). Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20575>. (дата звернення 10.11.2022).

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення 10.11.2022)

3. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://dmsu.gov.ua/>. (дата звернення 10.11.2022)

4. Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції. URL: <http://iom.org> (дата звернення 10.11.2022)

5. Офіційний сайт Світового банку. URL : <http://worldbank.org>. (дата звернення 10.11.2022)

6. Стратегія державної міграційної політики України на період до 2025 року. URL: <http://me.kmu.gov.ua> (дата звернення 10.11.2022).